

ТРИ СУСТРЭЧЫ З «ПЕСНЯРАМІ»

...Бацьку майму на здзіў «пашчасціла», бо ён у сваім жыцці не проста будаваўся, ён будаваўся тройчы: першая наша хата згарэла падчас страшэннага пажару, у другую — на вялікай машыне (непадалёк будаваўся трубаправод «Дружба») уехаў п'яны шафёр (шчасце, што самі не загінулі!), у трэцяй нашай усё было амаль па Высоцкаму: сцены ды печ пасярэдзіне. Факт, што гаравалі бацькі, пакуль будаваліся.

Спытаеце, прычым тут «Песняры»? А пры тым, што ў нашай амаль пустой на той час хаціне з'явілася... радыёла «Рэкорд», а да яе — каробка з пласцінкамі! Бацьку тады многія папракалі, маўляў, дурны: столькі патрэб — у сям'і, а ён свае грошы на вецер кідае.

Але ж мы так не лічылі: слухалі песні, міжволі завучвалі словы, а некай вечарам крутануў я колца настройкі на кароткіх хвалях і...

Пачуў спачатку, што гэта — «голас Амерыкі з Вашынгтона». Повець — што зараз «прагучаць песні савецкага ансамбля «Песняры». А далей...

Тое маё ўзрушэнне словамі не перадаць, бо песні і сапраўды загучалі... на роднай беларускай мове! Ды як?! Дагэтуль у вушах тое «вжык»: косіць Ясь канюшыну і глядзіць на дзяўчыну...

Вось так, дзякуючы «варожаму голасу», купленай радыёле і, вядома ж, бацьку, адбылося маё першае знаёмства з цудам, ім'я якому «Песняры».

Другая сустрэча адбылася ў Мінску, калі мы з сябруком, студэнтамі, што называецца, за хвост злавілі ўдачу: займелі аж два білеты ў філармонію на канцэрт сапраўдных, жывых «Песняроў»! І з першых гукі, з першых слоў захаляліся ў «Вераніку», «Алесю», «Александрыну»...

Ды нават больш за тое: дзякуючы ім, палюбілі... класіку. Прычым тут, спытаеце, яна?

Усё проста: на канцэрт у тую ж філармонію мы з сябрам трапілі па білетах, якія прадлі (была раней такая практыка) у нагрукі да «Песняроў», і ўсё першае аддзяленне... прасмяляліся: вельмі ж манернымі падаліся скрыпач з піяністам... Не кажучы ўжо пра паводзіны глядачоў, якія слухалі іх, заплушчыўшы вочы.

Сорамна прызнацца, але тады адміністратары даваліся суцішаць нас, пагражаць, што выведзе.

Мы ў выніку сціхлі: сталі, як іншыя, слухаць музыку, і гучала яна проста цудоўна!

Але ж гэта, прабацце, лірычнае адступленне. Трэцяя гісторыя адбылася ў 90-х і звязана, як быццам, не зусім з «Песнярамі», але ж не без іх.

На працы ў мяне быў сябар Мікола, старэйшы за мяне: пяцьдзясят збіраўся адзначыць. На банкет усіх супрацоўнікаў запрасіў. А яны тады мне ўльтыматум паставілі: мы, маўляў, скінемся і траты табе кампенсуем, а ты ж — сябар, з цябе і падарунак.

Лёгка гэта сказаць, а што прыдумаць?

Спачатку ідэй не было зусім, і я ледзь не здаўся. Але ж праз нейкі час успомніў, што юбіляр калі-нікала, пад пэўны настрой, мог расцягнуць мякі старэнкага гармоніка. Ну вельмі старэнкага... Вельмі... Значыць, трэба падарыць яму новы!

Цудоўная думка, калі не ведаць, якія былі часы і тавары ў крамах: пустэча там...

Але ж, дзякуй Богу, не ў галаве! Падумаў я, што музыкі не могуць усё жыццё іграць на адных і тых інструментах. Пэўна ж, купляюць новыя? А куды тады старыя? Ну, не на сметнік жа?

Гэтыя думкі «завялі» мяне ў... тую ж філармонію. У ёй (хоць і не без цяжкасцяў) я знайшоў патрэбнага чалавека.

Спытаў, ці ёсць у іх музычныя інструменты, на якіх некалі ігралі «Песняры». «Ёсць», — адказаў мне той. — «І гармонік ёсць?» — «І гармонік...» — «А ці можна яго прыдбаць?» — «Можна. Грошы ў касу... Толькі хай спачатку майстар паглядзіць».

Карацей, усё атрымалася! Мікола ў свае 50 атрымаў шыкоўны гармонік! Ад саміх «Песняроў»!

Перадаць яго пачуцці па-ранейшаму немагчыма!

Не менш, чым сябар, быў усцешаны і я. **Іван Гаральчук,**
г. Мінск.

ЛІДСКІЯ БЛІНЫ

...У памяці мне той ліпень. Ну, яшчэ б: за плячыма школа, інстытут і адна з найгалоўнейшых падзей — вяселле...

Пасля яго да першага жніўня, да канца адпачынку, заставалася яшчэ два тыдні. І гэты час мы з мужам збіраліся правесці ў доме яго бацькоў.

Трэба сказаць, што мяне, нявестку, яны прынялі ў сям'ю, як дачку. І вельмі шкада, што мая другая мама (так я звала сваякроўку і, дарэчы, па просьбе роднай мамачкі) на той час ужо моцна хварэла і праз паўгода пайшла ад нас, хоць было ёй толькі 50.

Але ж тут аповед пра іншае. Мужава вёска стаіць на беразе Нёмана. І таму ці не ўсе мужчыны яшчэ на досвітку ідуць на рыбу.

Пакіравалі і мае — муж са свёкрам. Мне ж, падняўшыся, трэба было зрабіць сняданак. Але які?

Папыталася ў сваякроўкі, ды той, мусіць, кепска было. Кажы: «Я свайму старому і хлеба з малаком магу на стол падаць, а ты свайму рабі, што хочаш».

Добра. У нас на Лідчыне зранку заўсёды бліны і патэльня як.

Надзерла я, значыць, міску бульбы. Трэба ў цеста дадаць мукі. А дзе яна? Спытала б у мамы, ды тая заснула бедная... Паглядзела сама — у адной шафцы, у другой... Нідзе не відаць. Толькі свіная ў мясках стаіць.

А час жа ідзе. Вось-вось мужчыны галодныя прыдуць.

Карацей, з той нявыкруткі сыпнула я ў місу нейкага вотруб'я і стала пячы бліны.

Трэба сказаць, што атрымліваліся яны проста на здзіў: пухлыя, жоўтыя... А якія на смак, я не ведаю, бо сама не каштавала. Па-першае, некай часу не было, пакуль пякла ды яйкі смажыла, а па-другое, страшна...

І вось прыходзіць мае рыбака. — Ну, чым карміць нас будзеш? — пытаецца свёкар.

Я хуценька паставіла на стол смятку, масла, патэльню з зяйкамі і, вядома ж, «печыва»!

Мужчыны ўзяліся есці. Спачатку — моўчкі, бо галодныя, а потым і прыглядацца ўжо сталі:

— Нейкія цікавыя ў цябе бліны атрымаліся, — кажа свёкар. — Мая жонка столькі гадоў іх пячэ... Розныя былі, але вась такіх — я ніколі не еў! Што значыць маладыя цяпер і з іншай мясцовасці! Пайшаму і гатуюць!

Ён гаворыць так, а мне хоць скрозь зямлю праваліся: ганьба якая! Не ведаю, што казаць.

Цэлы дзень хадзіла, як хмара, перажывала, каб маім мужчынам хоць дрэнна не стала — абы чаго з'еўшы...

Але ж абышлося, дзякаваць Богу! І сакрэт «сваіх «лідскіх» бліноў я з часам раскрыла. Свёкар тады сказаў:

— Малайчына, знайшла-такі выйсце! Значыць, сын з табою галодным не будзе — заўсёды нечым пакорміш...

Вось і кармію. Хоць ён калі-нікала, убачыўшы новыя бліны, возьме ды і спытае:

— Тут нармальна мука? Не свіная?
— Не, — кажу, — тая толькі аднойчы была: у наш мядовы месяц.

Кацярына Будзіловіч,
г. Скідзель.

З ЛЁГКІМ ДУХАМ!

Неяк раз дзядзька Іван запрасіў дзядзьку Стася ў лазню.

Стась з тае радасці і каб потым аддзячыць купіў бутэлечку, паставіў у хаце на стол. Сказаў:

— Вып'ем, Іванка, пасля лазні.
— А давай лепш зараз кульнем, — прапанаваў гаспадар, — пакуль мая Марыся гарбузы дапоўвае. А то ж з'явіцца — на ўсю вёску ляманту будзе.

Што ж — прычына слухная: выпілі. Іван расчуліўся, прызнаўся:

— Добры ты чалавеча, Стась. І сусед — якіх пашукаць! З табою жыць бы і жыць!

Пасля гэткага прызнання ён палез у шафу і адтуль, з новага жончынага бота, дастаў яшчэ адну прыхаваную бутэлечку:

— Раздзелі і гэту, Стасік! Колькі таго жыцця!..

Дзядзілі па справядлівасці, разлівалі па шклянках. Выпілі, даелі агуркі, сям-так памылі посуд, у будку да Тузіка схавалі пустую тару, потым, па-брацку падстаўляючы плячо адзін аднаму, павалакліся ў лазню.

Там Стась яшчэ здолеў раздзецца, нават поўнасцю, а вась Іван — не, майка засталася (а зрэшты, хто яе бачыў?)

Узяліся мыцца... Палезлі на палок. Паддалі духу. Добра-такі пахваліся венікамі...

Вечарэла. Акенца ў лазні зусім маленькае, ды і «рэзкасць» у вах абодвух дзядзькоў была, мякка кажучы, не вельмі... Аднак Стась (досыць мажны па камплекцыі) сказаў шчупламу Івану:

— Лезь, брат, на палок, кладзіся — я табе венічкам спіну пашарую.

Стаіць, значыць, упіраецца, трэ... У Івана аж косці трашчаць ды... майка разам з венікам «ездзіць».

— Божачкі, Іване, — жахаецца «масажыст», — я ж табе скуру садраў! Злазіць, як «мундзір» той з печанай бульбы!

— Ды халера з ім, Стасік. Ты не бойся — шаруй... Мне зусім не баліць.

...Карацей, памыліся дзядзькі — нічога не скажаш: і самі, і Стасеву майку трохі абмылі.

Што значыць лазня! Трайнае карысць...

Алена Несцяронак,
г. Докшыцы.
Рубрыку вядзе

Валянціна ДОЎНАР. *dounar@zviazda.by*
Ад яе ж...

Гэта год скончыўся. А вась наш конкурс на самую лепшую «вясёлую і праўдзівую гісторыю з жыцця чытачоў «Звязды» — не: і звычайная, і электрычная пошта па-ранейшаму прыносяць у рэдакцыю чытацкія «байкі», што надзвычай прыемна — разам з разважаннямі наконт «старых», змешчаных у 2016 годзе. «Звяздоўскі «провад», — чытаем у адным лісце, — гэта вельмі карысная вынаходка, гэта сапраўдны жыццёпіс!» «Усе гісторыі, — прызнаецца другі чытач, — я ацэньваю на «добра» і «выдатна», бо «тройкі», «двойкі», а тым больш «калы» зусім не для нашай рубрыкі». «Я не зайздросчу членам журы, — чытаем у трэцім лісце, — з больш чым сотні «баек» вельмі цяжка выбраць найлепшыя... Нават дзесяць».

Вы хацелі б паспрабаваць і ацаніць усё надрукаванае? Тады паспрабуйце (калі, вядома ж, ёсць такая магчымасць) пагартаць падшыўку «Звязды». А яшчэ лепш — зайсці на сайт газеты, паглядзець «Калейдаскоп» і ў ім — «Вясёлыя гісторыі чытачоў».

Дзясятку найлепшых мы вызначаем разам.

■ Неасабісты суб'ектыў

«...ПРОСТА СУМ ПА ЧЫСЦІНІ»

Перадкалядная малітва вясковага дачніка

ЦЫКЛОН з нямецкім імем Аксель, якім усе палохалі, вялікай шкоды не нарабіў. Так, пакажыўся, зрабіў некалькі выкрутасаў, як фігурыст на лёдзе («трайны аксель, двайны тулуп» — вытанцоўвалі сняжынкі за акном). Выступіў з арыгінальнай праграмай і панёсся далей на ўсход, пакінуўшы пасля сябе марознае дыханне ды перацеменьны сцежкі. Згіне недзе каля Урала, а можа, і не дабярэцца так далёка...

Разам з тым транзітным цыклонам прыйшоў і мякка сціснуў сэрца нейкі незвычайны для гэтых святочных дзён сум. Не тое што ён сапсаваў настрой ушчэнт, але прынёс памучцё няпэўнай трывогі, лёгкага неспакою. Так бывае, калі ўспомніш раптам пра нейкую дарагую рэч, не вельмі патрэбную ў штодзённым ужытку, але ты дакладна ведаеш, што яна недзе ёсць. І вась раптам адчуваеш неперарадальную патрэбу патрымаць яе ў руках менавіта зараз, у гэту вась хвіліну, і пакутліва пачынаеш успамінаць, дзе, на якой паліцы ты бачыў яе апошні раз (год, два, а мо і дзесяць назад). І гэта самая неспадзяваная трывога і адсутнасць душэўнага камфорту не пакідаюць да таго часу, пакуль, прыйшоўшы дадому, не пераканаешся, што гэта засушаная кветка, паштоўка з выцвілымі літарамі ці падараная кімсьці хуцінка ляжыць там, на сваім месцы, і будзе ляжаць яшчэ год, два, дзесяць — гэты рэчавы доказ у справе аб асобна ўзятым лёсе.

РАЗУМЕННЕ, чаму ж так неспакойна ў гэтай доўгачкай снежнай прыгажосці, літаральна стукнула па галаве камяком бруднай халоднай кашы, якая ва ўсе бакі паляцела з-пад колаў нейкай іншамаркі. Машына пранеслася на шалёнай хуткасці і абляпала рудой мокрай мешанкай усіх, хто стаў на прыпынку. І так захацелася раптам у цішыню і чысціню, якую ніколі, нават у самую снежную, сонечна-халодную зіму не ўбачыш у вялікім горадзе.

А там, усяго за паўсотні кіламетраў ад яго, — раўнютка заснежаная прастора іскрыцца-пераліваецца з дзяментавыя ў халодна-блакітны. І бжыць сыты булань конік, увесь калматы ад інею, запрэжаны ў сані. І палазы саняў весела пішчаць, пакідаючы за сабой бліскучы ўтапаны след (спрабую і не магу ўспомніць, калі ж я ехала вась так — пад халодным сонцам на санях, седзячы на духмяным настывым сене). Паветра такое халоднае, што ад яго казыча ў носе, а веі, калі доўга не міраць, пачынаюць прыклеівацца да броваў. І вяскавай вуліцы сумёты, роўныя з плотам, дарога не здэртае да асфальту, а гладка-белая. Ледзяшы звісаюць з нізкіх стрэх хлеўчукоў, упіраюцца ў снег. (Гадоў у васьмем яны здаваліся смачнейшымі за ўсялякія цукеркі, гэта перакананае каштавала мяне тады запалення лёгкіх.) Ідзеш у паветку па дровы па расчышчанай вузкай сцежцы, пасля да студні па ваду. Металічная корба балюча нават праз рукавіцу-«спячоўку» апякае руку (а хто з вясковых дзядзюч не спрабаваў гэту самую корбу ці клямку дзвярэй лізнуць на марозе, падбухтораны старэйшымі: пакаштуй, маўляў, як соладка?). З вядра, што выцягваеш з калодзежа, ідзе сапраўдная пара: вада наштам цяпляйша за паветра. Прыносіш пару вёдзер у хлэй — рахманая вялікая карова, шумна дыхаючы бліскучай пысай, выпівае іх за хвіліну. А ў цёплай хаце патрэскаюць у грубцы дровы, і можна залезці на печ, дзе ўжо соладка спіць, скруціўшыся клубком кошка (мур-мур на прымурку), і пачытаць цікавую кніжку ці проста паляжаць у цішыні, прыслухоўваючыся, як у садзе звяняць настывыя яблыні ці як здзелёк заводзіць сваю песню завая, што разгуляецца на поўную сілу ўначы...

ЖАДАННЕ ўбачыць, адчуць, пачуць усё гэта было настолькі моцнае, што хацелася кінуць усё і праехаць тая пяцьдзясят кіламетраў, што аддзяляюць ад радзімы, ад дзядзтва. Але што рабіць там, на пустой вушчійнай вуліцы, у двары, які ператварыўся ў суцэльны снежны цалік, на якім няма ніводнага следу, у халоднай сырой хаце, на коміне якой — вялікая белая шапка? Менавіта ў такіх хвіліны роздму і ўспамінаў пачынаеш зайздросціць тым, хто нарадзіўся ў горадзе, — яны не страцяць таго, чаго ніколі не мелі. А з розуму, з сэрцаў тысяч наваспечаных вясковых дачнікаў не выкінеш, не выцінеш гэтага суму, гэтых успамінаў, якія забіраюць душэўны спакой у цёплай утульнай кватэры, калі за вокнамі пачынае мяцеліць і ездзяць па вуліцах трактары з мігалкамі, зграбаючы бэлы пушысты снег, ператвараючы яго ў брудную рудую кашу...

Божа, захавай на гэтай зямлі нашы родныя хаты, нашу памяць, нашы душы. Пакінь кожнаму з нас радзіму малую, без якой чалавек не можа адчуць і зразумець Радзіму вялікую. Пашлі здароўя і доўгага веку тым, хто не дае нават самым маленькім паселішчам назаўжды сысці ў нябыт, застаючыся жыць у іх нават сцюдзёнай зімой, саграваючы дымам з комінаў неба над імі, — нашым бацькам, сваякам, суседзям, аднавяскоўцам. Дай, Божа, нам, маладзейшым, розуму не пакінуць на волю лёсу, не занядаць, не прадаць свае родныя хаты, каб было куды вярнуцца нам або нашым дзецям, калі раптам нясцерпа заховацца дакрануцца да самага дарагага ў жыцці. Зрабі так, каб гэта жаданне да нас хоць зрэдку прыходзіла...

ТАКАЯ вась атрымалася малітва перад Раством Хрыстовым у год дзве тысячы сямнаццаты ад Яго нараджэння.

Алена ЛЯЎКОВІЧ. *alena@zviazda.by*